

Výklad

obřadů při svěcení chrámu.

Napsal

Dr. Josef Kupka,
prof. pastorálky v Brně.

V Brně 1911.

Tiskem a nákladem benediktinské knihtiskárny.
Čistý výtěžek věnuje se spolku pro stavbu kostelů.

Nihil obstat

Dr. Josef Dvořák.

Imprimatur :

† Pavel,
biskup.

Úvod.

§ 1.

Místem nám křesťanům na tomto světě nejdražším a nejsvětějším jest chrám Páně! Jest zajisté chrám křesťanský pravým stánkem Božím, v němž Bůh mezi svým lidem přebývá, kde Ježíš Kristus ve svatostánku jako Bůh a člověk pravdivě, skutečně a podstatně jest přítomen, kde se denně na oltáři obětuje při mši svaté. „Aj, stánek Boží s lidmi a přebývati bude s nimi.“ (Zjev. 21, 3.) „Není tu nic jiného, jedině dům Boží a brána nebeská.“ (I. Mojž. 28, 17.)

Blízkost Boha byla člověku vždy pramenem blaha. Proč by člověk v ráji šťasten? Bůh sám byl s ním a obcoval s ním. Proč byl člověk po hříchu nešťastným? Bůh přestal býti s ním. Radostí naplnil pozdrav andělův Pannu Marii, když jí řekl: „Pán s tebou“; a není hroznějšího ortelu nad slova: „Neznám vás“. (Mat. 25 12.) Touha po Bohu tkví v přirozenosti lidské, a proto i pohané toužili po Bohu; a tato touha jest základní myšlenkou všeho náboženství. Ale pohané pravého Boha nenašli. (Skut. ap. 17, 27.) Šťastnější byli Židé, jimž Bůh ve St. Zákoně se zjevoval. Bůh byl

přítomen u lidu svého na cestě pouští, za dne ve sloupu oblakovém a v noci ve sloupu ohnivém; ve svatostánku pak byl přítomen nad slitovnicí v oblaku „Šekinah“, v němž se zjevoval a milosti udílel (2. Mojž 25, 22; 27, 1—9.) A když Šalomoun vystavěl chrám, stalo se: „když vyšli kněží ze svatyně, mlha naplnila dům Hospodinův, takže nemohli kněží zůstatí a posluhovati pro mlhu, nebo byla naplnila sláva Hospodinova dům Hospodinův.“ (III. Král. 8, 10. 11.)

Ale co jest chrám Šalomounův proti chrámu křesťanskému, v němž Ježíš ve svatostánku jako Bůh a člověk mezi námi přebývá?

Jest však dům Boží dále pro nauku, která se tam hlásá, světlým majákem, jenž šíří světlo do temnosti tohoto života a ukazuje jistou cestu do nebe. — Jest dále chrám křesťanský obrazem nebeského Jerusalema, a Ježíš, jenž přítomen jest v našem chrámě i na nebi spojuje obě říše, nebeskou i pozemskou, v obou usmíruje Boha za nás. — Chrám náš jest také dílnou, kde věřící se připravují, aby jedenkrát mohli do nebe přijíti, kde se staví nebeský Jerusalem.

Konečně pak třeba podotknouti, že chrám Páně jest obrazem chrámu, jímž jest duše lidská sama. „Nevíte-liž, že chrám Boží jste, a že Duch Boží přebývá ve vás? Chrám Boží jest svatý, kterýmž jste vy“ (I. Kor. 3, 16.)

Očistěn a posvěcen byl chrám duše naší na křtu sv. a pomazán byl skrze sv. biřmování.

Když jest tedy chrám Páně místem tak svatým a vzácným, není divu, že církev chrám světí, dříve nežli ho účelu jeho odevzdá.

Že církev sv. již od počátku světila místa určená pro bohoslužbu, jest na výsost pravděpodobno, zvláště když Bůh sám tak ve St. Zákoně předepsal. Jisto však jest, že jakmile pronásledování křesťanů přestalo, nové chrámy všude byly slavně zasvěcovány jak nám výslovně vypravuje Eusebius (H. E. 10, 3.) o chrámech v Tyru a Jerusalemě, a jak nám vypravuje Jan, jáhen, o basilice nejsv. Vykupitele v Římě. (Muratori, Liturg. Rom. I 609.) Sv. Cyrill Alexandrijský praví: Obět nejsvětější, kterou tajemným způsobem přinášíme, smí se mezi opravdovými věřícími jen na posvěcených místech přinášeti. Kdo jinak jedná, přestupuje zřejmě předpisy.“ (Cyrill Alex. Adv. Antropom. c. 12.)

Svěcení samo sebou sestává z nejkrásnějších obřadů, jež vesměs směřují k tomu, aby vyjádřily veškeren význam chrámu Páně, o kterém byla nahoře řeč.

Obřady a modlitby při svěcení chrámu Páně jsou tak pěkně sestaveny, že tvoří jedno z největších uměleckých děl, která kdy na zemi povstala.

Ku snadnějšímu porozumění obřadů při svěcení chrámu Páně podáváme stručný jejich popis a význam.

Výklad obřadů při svěcení chrámu.

§ 2.

Předběžné poznámky.

Účelem svěcení je chrám očistiti, požehnati a posvětiti, aby:

1. modlitbou a pokropením svěcenou vodou byl vyjmut z panství zlého ducha a hříchu;

2. aby byl povznešen do vyššího řádu, t. j. stal se místem modlitby, milosti a obcování s Bohem;

3. aby byl Bohu zasvěcen, t. j. aby svěcením stal se majetkem Božím.

Poněvadž pak každý věřící je chrámem Božím, představuje obřad svěcení kostela vnitřní očistění, posvěcení a zasvěcení duše lidské v živý chrám Páně. — Co vidíme, že se zevně na stěnách chrámu koná, má se duchovním způsobem v naší duši dokonati, praví sv. Basil (Hom. in Ps. 29). Rovněž nechybí obřadu svěcení kostela v uvedeném trojím stupni blízká příbuznost s oněmi třemi sv. svátostmi, jež vtiskují duši nezrušitelné znamení, křtem totiž, biřmováním a svěcením kněžstva. Kropení kostela svěcenou vodou

uvnitř i zvenčí připomíná sv. křest; mazání stěn sv. olejem svátost biřmování; a vylévání sv. oleje po celé ploše oltáře jako bezprostřední příprava místa určeného k nejsv. oběti mše sv. připomíná svěcení kněžstva, kde kněz pomazáním rukou svých bývá bezprostředně uveden ve službu oltáře.

§ 3.

Bližší příprava ke svěcení kostela.

V předvečer dne svěcení — nejpráhodnějším dnem svěcení je neděle nebo svátek — jest se biskupu v dotyčné obci postiti a takto pokáním Boha usmířiti a Jeho požehnání si vyprositi. Půst má býti lidu oznámen. Téhož večera uloží biskup sv. ostatky, jež mají býti vloženy do oltáře, do čisté, k tomu určené schránky a zapečetěné uschová na vhodném a čistém místě (nejlépe v některém blízkém kostele nebo kapli). Zároveň s ostatky uloží se 3 kadidlová zrna jako obraz (symbol libé vůně, kterou před Bohem šíří život, smrt a neustálá přimluva svatých, a list pergamenu, na němž je napsáno jméno světícího biskupa, datum posvěcení chrámu, jméno patrona a sv. ostatků, jakož i propůjčené odpustky. Před ostatky mají hořeti dvě svíce a ku počtě svatých, jejichž ostatky jsou tu uchovány, modlí se klerus jitřní hodinky (matutinum a lau-

des). Tato modlitba připomíná zbožný zvyk prvních křesťanů, večery a noci před velikými svátky trávit na hrobech mučovníků ve bdění, postu, modlitbách a odříkání žalmů, aby tak jejich příkladem a ochranou ve víře byli posílněni.

§ 4.

Počátek svěcení vně chrámu.

Ráno odebere se biskup do kostela, který má býti vysvěcen a v němž z jeho rozkazu byly rozžaty svíce na dvanácti nástěnných svícnech zaražených na vrchním konci křížů, obyčejně na stěně namalovaných; potom opustí kostel, v němž zůstane pouze jáhen oděný amiktem, a bou a štolou. Na to odebere se biskup s duchovenstvem a shromážděným lidem na místo, kde jsou uschovány svaté ostatky a tu se počne modliti 7 kajících žalmů. Modlitba tato je zároveň výzvou k věřícím: „Čiňte pokání, neboť přiblížilo se království nebeské“ (Mt. 3, 2), ježto toliko pokáním očišťuje se naše duše, aby se stala důstojným chrámem Božím. Mezitím obléká biskup a jeho assistance posvátná roucha a po ukončení žalmů odejde ke kostelním dveřím a modlí se krátkou modlitbu, načež sbor zpěváků říká litanii ke Všem Svatým až k prosbě: „Ode všeho zlého vysvoboď nás, Pane!“ Pří-

mluvou svatých Božích, našich oslavených bratří, má se nám dostati té milosti, abychom jedenkrátě společnost s nimi tvořili jako živé kameny nebeského chrámu.

§ 5.

Kropení chrámu svěcenou vodou.

Na to pokropí biskup sebe a okolostojící svěcenou vodou a jda v pravo kolem kostela kropí jí vrchní část zdí, stále opakuje slova: „Ve jménu Otce † i Syna † i Ducha † sv.“

Vrátiv se ku vchodu a vykonav krátkou modlitbu za ochranu Boží a přispění Ducha sv., udeří spodním koncem berly na práh dveří a říká slova žalmu (23, 7. 8): „Pozvedněte knížata bran svých a vyzvedněte se brány věčné, a vejde král slávy“. Na to jáhen uvnitř kostela se táže: „Kdož jest ten král slávy?“ a biskup odpovídá: „Hospodin silný a mocný, Hospodin mocný v boji“. Po druhé jde biskup týmž způsobem kolem chrámu kropě spodní část zdí jeho a táž slova opakuje jako po prvé; vrátiv pak se před hlavní vchod, modlí se k Bohu, jenž skrze Krista sjednotil v církvi židy i pohany, za jednotu věřících v lásce a po druhé zatluče berlou na práh chrámový, říkáje táž slova s jáhnem jako poprvé.

Konečně jde biskup po třetí kolem chrámu, nyní vlevo, a kropí střední část zdí jeho jako

prve a vrátiv se zase ku vchodu prosí Boha, aby chrám ten navštívil a požehnal a aby s biskupem vešel do něho anděl pokoje. Na to po třetí s týmiž slovy zatluče berlou na práh a když byl spodním jejím koncem udělal na prahu znamení kříže, řka: „Ejhle, znamení kříže, prchněte všeliké přeludy,“ otevře se brána a biskup s assistencí a sborem zpěváků vchází do kostela.

Třikrát jde biskup podél zdí chrámových a kropí je svěcenou vodou, neboť obydlí Nejvyššího musí býti dokonale očistěno uvnitř i zvenčí. Kropení svěcenou vodou připomíná také sv. křest, a trojí zatlučení na práh dveří chrámových touhu Ježíše Krista, bydliti v srdcích našich, dle slov Písma sv.: „Aj stojím u dveří a tluku: jestliže kdo uslyší hlas můj a otevře mi dvéře, vejdu k němu a budu s ním večeřeti a on se mnou“. (Zjev. 3, 20.) Mocným, vítězným znamením kříže, které chrám otevírá, jest možno také nám vejíti do nebeské slávy. Zároveň naznačuje se znamením kříže, že chrám, jenž se světí, jest svatyní Ukřižovaného.

Při vstupu do kostela praví biskup hlasitě: „Pokoj domu tomuto“. Tak pěli andělé při narození Kristově, tak měli sv. apoštolové při vstupu do domu pozdravovati jeho obyvatele (Mat. 10, 12); těmito slovy pozdravuje Ježíš po svém zmrtvýchvstání své učeníky (Jan 20, 19), a poslední žehnání církve při

pohřbu zní: „Ať odpočívá v pokoji“. Kdo je smířen s Bohem míru (Řím. 15, 33; II. Kor. 13, 11), pocíťuje již zde na zemi jakýsi druh pokoje nebeského.

§ 6.

Svěcení uprostřed chrámu.

Uprostřed chrámu zanotí biskup kleče hymnus: „Přiď, Stvořiteli Duše, k nám“, v němž pak sbor pokračuje. Mezitím sype jeden z přísluhujících popel na podlahu chrámovou ve způsobu kosého kříže (Ondřejova). Po skončeném hymnu zpívá se litanie ke Všem Svatým, při níž patron chrámu, jakož i svatí, jichž ostatky pro olář určeny jsou, dvakráte se vzývají. Ke konci litanie přidává biskup tyto prosby:

Abys místo toto navštívití ráčil;

abys je ochraně andělů svěriti ráčil;

abys tento chrám a oltář, jež ke Tvé cti a na jméno sv. N. posvěceny být mají, požehnati † ráčil;

abys tento chrám a oltář, jež ke Tvé cti a na jméno sv. N. posvěceny býti mají, požehnati † a posvětiti † ráčil;

abys tento chrám a oltář, jež ke Tvé cti a na jméno sv. N. posvěceny býti mají, požehnati †, posvětiti † a zasvětiti † ráčil.

„Modleme se! Milosrdenství Tvé, Pane, Tě žádáme, ať nás předchází a laskavost slito-vání Tvého ať předem už přijme naše lkání na přímlovu svatých Tvých. Oslaven buď, Pane Bože náš, ve svatých svých a zjev se v tomto chrámu Tobě zbudovanému, abys, jenž všechno působíš u těch, jež za své děti jsi přijal, sám ve svém dědictví stále byl veleben.“

Zatím co se zpívá nebo modlí chvalozpěv Zachariášův, vepisuje biskup hrotem berly do popelového kříže velká písmena řecké a la-tinské abecedy.

Dříve bylo zvykem kromě těchto dvou psát i abecedu hebrejskou. Obyčej tento při-pomíná, že evangeliem jsou všichni národové povoláni k věčné spáse, a že nový chrám všem lidem přístupný býti má, neboť v Kristu není rozdíl mezi Židy a Řeky, mají všichni téhož Pána, jenž jest bohat pro všechny, kteří ho vzývají (Řím. 10, 13). Kříž z popelu připomíná nám však také výrok Kristův: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj na se a následuj mne.“ (Mat. 16, 24.)

§ 7.

Příprava k svěcení oltáře.

(Svěcení vody Řehořovy.)

Pro svěcení oltáře a vnitřku chrámového světí se t. zv. „voda Řehořova“, jež se smíchá

se solí, popelem a vínem. Sluje „Řehořovou“, protože sv. papež Řehoř I. se o ní zmiňuje. Víno a voda znamenají spojení božské a lidské přirozenosti v Kristu, popel a sůl smrtelné tělo a nesmrtelnou duši člověka. Sloučení těchto prvků znamená tedy spojení člověka s Kristem, jež se právě ve chrámě svatými svátostmi, zvláště nejsvětější svátostí oltářní uskutečňuje.

§ 8.

Žehnání dveří chrámových uvnitř.

Po svěcení vody Řehořovy ubírá se biskup ke dveřím chrámovým a dělá berlou nahoře a dole kříž, jako stráž, jež všechny nepřátele spásy odráží a všem, kdož dům Boží navštěvují, Božího smilování vyprošuje. Vyložíme-li to o srdci lidském, povzbuzuje nás tento obřad, bychom pečlivým ostříháním všech smyslů podle nauky Ukřižovaného srdce své ode všeho hříšného oddálili a vždy na mysli sebrání byli. Znamení kříže připomíná také onen kříž, jímž bývá znamenáno čelo křtěncovo, jako obranou proti nepřátelským mocnostem se slovy: „A toto znamení sv. kříže, jež na jeho čelo kládeme, nikdy se neodvažuj, Pánem prokletý, porušiti.“ Na to odkládá biskup berlu a koná tuto modlitbu: „Budiž označen tento práh nepřemožitelným křížem; buďtež poznamenány oboje veřejně nápisem milosti Tvé a pro množ-

ství slitování Tvého ať všichni, kdo dům tento navštíví, obdrží pokoj v nadbytku, střízlivost se skromností a plnost smilování! Ať se vzdálí každý nepokoj a nehoda. Nedostatek, mor, nemoc, slabost a útok zlých duchů ať prchnou Tvým příchodem, aby milost z příchodu Tvého se rozlila na tomto místě, jím proudila po rozlehlých jeho prostorách a síních; ať proud tento koupelí obmyje všechny jeho kouty a výklenky, aby tu neustále panovala radost a pokoj, milá pohostinnost, štědrý nadbytek, uctivost k náboženství a hojnost spásy! Ať, kdykoli Tvé svaté jméno zde vzýváno bude, vyleje se plnost všech dober; daleko ať odstoupí pokušení zlých! Zde ať s námi přebývá anděl míru, čistoty, lásky a pravdy, by nás stále ode všeho zla ostříhal, chránil a hájil.“

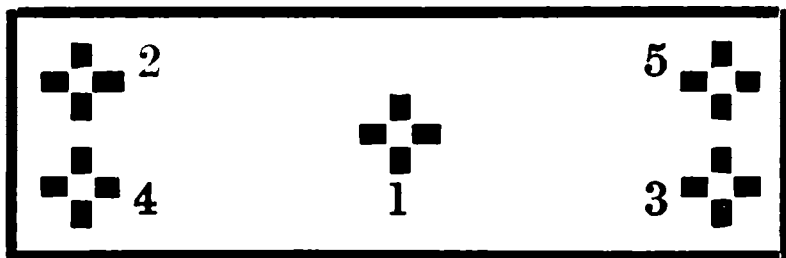
Potom se vrátí biskup na místo, kde světil vodu, a stoje pronáší tam s mitrou na hlavě k oltáři obrácen slova: „Pokorně prosme, nejmilejší bratří, Boha všemohoucího Otce, v jehož domě jsou příbytkové mnozí, aby ráčil † požehnati a chrániti toto obydlí pro pokropení touto vodou s vínem, solí a popelem smíšenou.“

Na to přikročuje biskup ku svěcení oltáře.

§ 9.

**Poznamenání oltářové plochy kříži a kropení
oltáře a chrámu vodou Řehořovou.**

Zatím co zpěváci zpívají žalm 42., biskup ponoří palec do vody Řehořovy a dělá kříž ve středu plochy oltářní a pak ve čtyřech rozích, říkáje pokaždé : „Posvěcen budiž tento oltář ku cti Boha všemohoucího a slavné Marie Panny a Všech Svatých a na jméno a památku svatého N. Ve jménu Otce † i Syna † i Ducha † svatého. Pokoj tobě.“ Pak obchází

sedmkrát oltář a modle se*) kropí jej ustavičně svěcenou vodou. Potom, ani zpěváci zpívají příslušné žalmy (121, 67, 90), jde třikrát kostelem podél zdí a kropí je rovněž Řehořskou vodou ; načež pokropí i zem chrámu, nejdříve od oltáře k hlavní bráně, pak napříč od jedné stěny k stěně druhé. Ukončiv kropení stane uprostřed chrámu a kropí zem svěcenou vodou směrem k východu, západu, severu a jihu. — Oltář a chrám kropí se svěcenou

*) Modlí se 50. žalm (kajícný): »Smiluj se nade mnou, Bože, podle velikého milosrdenství Svého« . . .

vodou na znamení, dokonalého očištění „neboť v pravdě místo to svaté jest“ (Mojž. 18, 17). Sedmkrát obchází biskup oltář, aby naznačil, že ze zřídla oběti mše svaté prýští sedmero svatých svátostí, kterými se dostává lidu křesťanskému, ba všem lidem vůbec milostí k jejich očištění a posvěcení. — Kropení oltáře a chrámu připomíná nám také potřebu očisty duše ; trojí obcházení vnitř chrámu připomíná křesťanům vnitřní život víry, naděje a lásky.

Jako v církvi svaté rozlévají se proudy milostí ze srdce Ježíše Krista na všechny strany, tak mají se tyto též rozlévati dnem i nocí z tohoto chrámu na všechny strany, do všech příbytků farní osady a do srdcí všech farníků. Proto rozněcuje se srdce světícího biskupa něžnou láskou, vděčností a z úst jeho line se chvalozpěv dobroty božské vznesenými slovy preface : „V pravdě hodno a spravedливо jest, slušno a spasitelno, abychom Tobě vždy a všude díky vzdávali : Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože ! Stůj při našich modlitbách, při vykonávání posvátných tajemství, pomáhej při zbožných pracích svých služebníků a nás, kteří Tě za milosrdenství žádáme. Nechť sestoupí též do tohoto chrámu, který za vzývání Tvého svatého jména my nehodní zasvěcujeme ke cti svatého kříže, na němž za vykoupení světa ráčil trpěti Tvůj Syn, jenž s Tebou jest od věčnosti, Pán

naš Ježíš Kristus a na památku Tvého svatého N., Tvůj Duch svatý hojností sedmeré milosti oplývající ; aby, kdykoliv v tomto Tvém domě svaté jméno Tvé bude vzýváno, prosby těch, kteří Tě vzývati budou, vyslyšeny byly Tebou, dobrotivý Pane ! Blažená a svatá Trojice, jež vše očišťuješ, vše omýváš, vše zdobíš ! Blažená velebnosti božská, jež vše naplňuješ, vše obsahuješ, vše pořádáš ! Blažená a svatá ruko Boží, jež vše posvěcuješ, vše žehnáš, vše obohacuješ ! Svatý svatých Bože, v pokorné zbožnosti milost Tvou vzýváme, abys tento Svůj chrám skrze naši pokornou službu ke cti svatého a vítězného kříže očistiti, požehnati a posvětití ráčil ustavičným bohatstvím Svého posvěcování. Zde ať Ti přinášejí kněží oběti chvály ; zde ať vykonávají věřící své modlitby ; zde ať se uvolňují břemena hříchů, a věřící, již poklesli, kéž opět povstanou ! Propůjč, prosíme, aby v tomto Tvém domě milostí Ducha svatého nemocní byli uzdravováni, slabí sílení, chromí vyléčení, malomocní očišťováni, slepí aby prohlédali, duchové zlí aby byli vypuzováni. Zde nechť odstraněna jsou utrpení všech slabých Tvým přispěním, ó Pane, a pouta hříchů nechť se uvolní ! Kéž všichni, kteří vcházejí do tohoto chrámu a náležitým způsobem prosí za dobrodiní, radují se ze splnění proseb ; kéž stanouce se účastnými milosr-

denství Tvého, za něž prosí, radují se z ustavičného daru Tvého slitování !“

Po prefaci přistoupí biskup před oltář, učiní z vody Řehořovy tmel nebo maltu, již hned posvětit, a zbývající vodu vyleje na zem kolem oltáře.

Těmito obřady končí první část svěcení kostela, jež spočívá v očištění chrámu, jako první část dokonalosti křesťanské obsahuje očištění duše ve svaté zpovědi. Konání pokání nemá nikdy přestati, podobně jako voda na očištění se neodnáší, nýbrž kolem oltáře se rozlévá na znamení, že duch kajicnosti hluboko má se vrýti do srdce.

§ 10.

Slavnostní přenesení a vložení ostatků.

Biskup odebere se v průvodu na místo, na kterém se uschovávají ostatky svatých. Ty se slavnostně vyzvednou a v průvodu kněží nesou nejdříve kolem kostela a pak do něho. Zpívané při tom antifony s 94., 149 a 150 žalmem představují vstup biskupův se svatými ostatky do chrámu jako obraz vjezdu Ježíše Krista s Jeho svatými do nebes a vyjadřují prosbu, by svatí sestoupili s nebe do chrámu, zde se ubytovali a Nejsvětějšímu připravili stánek. Chrám má býti říší, v níž žije Kristus se svatými a věřícími. Kéž bychom

tak žili, abychom hodni byli bydleti též v nebi s Kristem a Jeho svatými; stane se tak, budeme-li kráčet touže cestou, kterou nás předešel Pán a svatí Jeho a na kterou se právě v chrámu poukazuje.

Dříve však než vejde průvod do kostela, mívá biskup přede dveřmi chrámovými k lidu promluvu, ve které připomíná povinnou úctu ke kostelu, jakož i povinnost přispívati na kostel.

Potom se připomenou dva dekrety sněmu tridentského, které vyloučením z církve hrozí tomu, kdo by církevní jmění nespravedlivě poškodil nebo si přivlastnil.

Konečně vyzve biskup přítomné, aby se modlili za zbudovatele, zakladatele a za všechny dobrodince chrámu.

Po promluvě biskup pomodliv se k Bohu, aby vstoupil do chrámu a v srdcích našich připravil si stálý příbytek, maže dveře kostela svatým křížmem v podobě kříže, prose, aby byly posvěceny a Bohu doporučeny, aby byly vchodem ku spáse a ku pokoji.

Na to vejde průvod se sv. ostatky slavnostně do kostela; i věřící vejdou; ostatky postaví se na oltář.

Pak se maže svatým křížmem hrob oltáře, do něhož svaté ostatky mají býti vloženy; biskup při tom říká: „Budiž hrob tento † za-

svěcen a † posvěcen ve ménu † Otce i † Syna, i † Ducha svatého. Pokoj budiž domu to-muto!“

Uložení sv. ostatků do oltáře jest velice významné. Sv. mučeníci obětovali se pro Krista ; obětí Kristovou dosáhli síly k tomu ; proto mají odpočívati v oltáři, na kterém slavena bude oběť Kristova, která jim síly a statečnosti k mučnictví dodala.

Uložení ostatků sv. mučníků v oltáři a pod oltářem má naznačovati jejich vroucí spojení s Beránkem Božím v utrpení i v oslavě. Zde vyplňuje se vidění sv. Jana, „který viděl pod oltářem duše usmrcených pro slovo Boží a pro svědectví, které dali“. (Zjev. 6, 9.).

Krásná jest antifona, kterou zpívá biskup : „Ó svatí, vám dostalo se pod oltářem Božím místa odpočinutí ! Orodujte za nás u Pána Ježíše Krista !“

Nyní nakuřuje biskup do oltáře vložené svaté ostatky.

§ II.

Uzavření hrobu se sv. ostatky.

Biskup vezme kamennou desku, již hrob s ostatky má býti uzavřen, učiní na spodní její straně uprostřed křížmem znamení sv. kříže, potře (kraje maltou a uzavře jí hrob

oltářní. Pak pomaže ji na horní straně sv. křížmem v podobě kříže a nakučuje oltář po pravé i levé straně, v předu i nahoře. Když kostelníci osušili čistým plátnem oltářní stůl, nakučuje jej biskup v podobě kříže uprostřed a ve 4 rozích, pak obchází třikrát kolem oltáře v pravo, při čemž stále nakučuje. Pak předá kaditelnici některému knězi, který obchází oltář a stále jej nakučuje, pokud není svěcení skončeno.

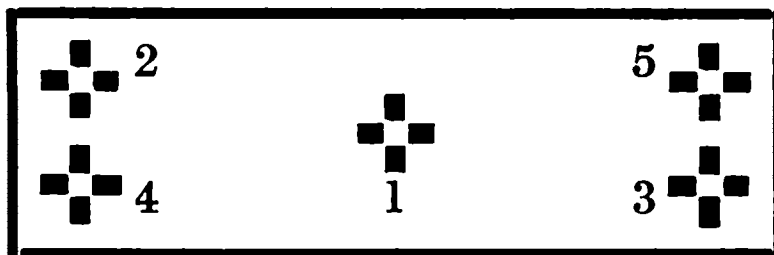
Kadidlo jest obrazem klanění se Bohu, zvláště pak modlitby. Proto mají věřící, přede vším však kněz dlíti u oltáře a nábožné modlitby za obec vysílati k nebesům. — Kněz, který obchází okolo oltáře a jej nakučuje, připomíná onoho anděla ve Zjevení sv. Jana (8, 3. 4.), který stál se zlatou kaditelnicí v rukou před oltářem a mnoho kadidla, t. j. modlitby svatých položil na zlatý oltář, který stál před trůnem Božím. Obřad tento jest také pobídkou pro kněze a všechny věřící, by se přičiňovali, aby jejich modlitby hojně, též však ze srdce čistého od oltáře se vznášely, což vyjádřeno jest též v modlitbě: „Prosíme Tě, ó Pane, dej, aby modlitba naše jako kadidlový dým se vznášela před tváří Tvou a aby hojných dobrodiní lid křesťanský dosáhl aby každý, kdo Tobě na tomto oltáři zbožně dary obětní přináší, nebo posvěcené přijímá, i ochrany pro život zde na zemi, i

odpuštění všech hříchů dosáhl, jakož i milost věčného vykoupení obdržel. Skrze Krista, Pána našeho.“

§ 12.

Posvěcení kamene oltářového mazáním.

Oltář očištěný vodou Řehořovou, světi se mazáním svatým olejem ; biskup namočí palec ve svatém oleji a dělá jím třikrát pět křížů v tomto pořádku :

Po prvé a po druhé olejem katechumenů, po třetí křížmem ; po čtvrté leje dohromady na oltář olej katechumenů a křížmo ; směsčinou touto potře celý oltářní kámen, t. j. celou oltářovou plochu. Při každém pomazání vezme od kněze oltář stále nakuřujícího kaditelnici a obejde oltář, nakuřuje ho a zpěváci zpívají při tom antifony a žalmy (83, 91, 44, 45, 46). Význam tohoto mazání vysvětluje z obrazného významu sv. olejů, oltáře, který představuje božského Mistra, z významu žalmů, jež se při tom říkají. Mazání oltářního

kamene svatým olejem vztahuje se na osobu Ježíše Krista, který jest v pravdě „Pomazaný Páně“ (Kristus). Neboť svaté Jeho člověčenství bylo pomazáno silou nebeského Otce — ne snad pozemskou mastí, — nýbrž olejem Ducha svatého. (Cat. Kom. p. I., c. 3 q. 7.). — V Kristu přebývá skutečně a podstatně celá nekonečná svatost a sladkost Ducha svatého. Z jeho nekonečného bohatství dostáváme milost za milostí (Jan, 1. 16.). Proto přijal jméno Kristus (Pomazaný), bychom i my tímž olejem pomazáni byli, jímž Kristus pomazán byl, bychom takřka s Kristem byli jedné podstaty jednoho těla. (Macar. kom. 43, n. 1.). Jsme údý Ježíše Krista (I. Kor. 6, 15), On jest naší hlavou. Jako z hlavy životní síla do všech údů proudí, tak i s oltáře má milost a požehnání rozlévati se na věřící. — Pět křížů, jimiž biskup znamená oltář uprostřed a na čtyřech rozích, připomíná nám pět ran Vykupitelových, které v pravdě vodotoky nazvány býti mohou, jimiž nám milosti z Božského Srdce proudí.

§ 13.

Mazání dvanácti apoštolských křížů.

Nemáže se však jedině oltář, nýbrž biskup máže křížem ještě dvanáct křížů na stěnách kostelních a nakuřuje každý třikrát.

Mazání a nakuřování naznačuje, že posvěcení a milosti rozlévati se budou s oltáře po celé svatyni. Dvanáct křížů připomíná 12 apoštolů. Před kříže připevní se svícny, na nichž při slavných bohoslužbách hořívají svíce. Toto vše má tento význam: Nový chrám je nový Jerusalems, veliké nebeské město, vystavěné na základě apoštolů a spočívající na úhelném kameni, jímž jest Ježíš Kristus sám. (Efes. 2, 20.) Svícny se světlem připomínají nám, že kázáním apoštolů celý svět byl osvěcen, a že kázáním jejich vybudována byla na zemi z národů světa jakoby z kamenů nová duchovní budova, církev Ježíše Krista. Dílo toto oslavuje žalm 147. — Také naše duše na křtu sv. posvěcena byla za chrám Boží, který slovem sv. apoštolů bývá osvěcován.

§ 14.

Pět plamenů na oltáři.

Biskup vrátí se zase k oltáři, na němž udělá z posvěceného kadidla pět křížků, a sice každý z pěti zrn kadidlových, na těch místech, kde dříve udělal kříže vodou, olejem a křížmem. Na ně pak položí kříže z voskových svíček, jež zapálí a na oltáři i s kadidlem za zpěvu případných antifon a modliteb spálí. Když svíčky i s kadidlem shoří, seškrabe se popel a dá do sakraria.

Tím je především zobrazena oběť, která ode dneška bude denně na oltáři přinášena. Ale i my máme se upřímně spojit s božským Vykupitelem (Velceknězem) a s ním se Otci nebeskému obětovati. — Zvláště však připomíná nám vonný kouř, jenž ze zapáleného kadidla vystupuje, povinnost, abychom se podle příkladu Kristova nábožně modlili a u oltáře vždy jako libá vůně před Bohem se objevovali. — Též srdce naše má býti ohněm lásky očištěno a Bohu jako příjemná oběť přinešeno.

Potom modlí se biskup s rozpjatýma rukama tuto prefaci: „V pravdě hodno a spravedливо jest, slušno a spasitelno, abychom vždy a všude Tobě díky vzdávali, svatý Pane, Otče všemohoucí, věčný Bože! A abychom s větší péčí a pozornější službou povinnosti své služebnosti plnili, zvláště nyní, kdy více než okrasu stěn vyvolil jsi sobě ozdobu zbožných srdcí:*) račiž † požehnati a † posvětiti tento chrám na památku svého svatého N., jehož zbožně uctívající a oslavující nejsvětějšímu jménu Tvému tento oltář zasvěcujeme. Na jeho vroucí přimluvu rač vylíti na oltář tento nebeské † posvěcení a † požehnání. Andělé plni jasu ať stojí kol něho a nechť stkví se světlem Ducha sv. Budiž Ti tak milý, jako

*) t. j. poněvadž je ti milejší, svatostí ozdobovati si za příbytek srdce lidská nežli okrašlovati tento kamenný chrám.

onen, ježž vystavěl otec víry, Abraham, když předobrazuje naše vykoupení chtěl obětovati svého syna; jako onen, ježž vzdělal velebnosti Tvoji Izák; jako onen, ježž postavil Jakub uviděv Hospodina v podivuhodném zjevení. Rač modlíci se zde, vyslyšeti, dary obětní † posvětiti, věci na něj kladené † požehnati a zde požehnané rozdělovati. Budiž tedy věčným pomníkem Tvé Církve, stolem připraveným pro nebeskou a duchovní hostinu. Ty pak, Pane, rač oběti na něm přinesené vlastními ústy † požehnati a požehnané přijmouti; nám pak uděl abychom, požívající z nich, dosáhli života věčného.“

Potom namočí biskup palec pravé ruky do křížma a udělá na přední straně oltáře kříž. Na to se modlí: „Oblib si, Bože, tento oltář, aby vše, co na něm bude obětováno, bylo důstojnou obětí zápalnou. Přijmi milostivě oběti všech, kteří zde budou obětovati a rozvaž pro ně pouta hříchů našich, vymaž skvrny, uděl odpuštění a milosti.“ — Po této modlitbě udělá křížmem kříž na čtyřech rozích na místě, kde oltářní deska spojena jest (souvisí) se spodní částí, říká: „Ve jménu † Otce, i † Syna, i Ducha † svatého“.

Potom položí se na oltář chrismale (t. j. voskované lněné plátno), pak tři lněné oltářní plachty, jež byl biskup požehnal, pověsí se naň antependium, postaví se pak na něj kříž,

schránky se sv. ostatky, svícny, květiny a jiné ozdoby.

Potom vystoupí biskup k oltáři a zanotí antifonu: „Všechna země klaněj se tobě, Bože, a prozpěvuj tobě, žalmy zpívej jménu tvému, Hospodine!“ (Žalm 65. 4.)

Mezitím co sbor zpívá antifonu, nakuřuje biskup oltář v podobě kříže. Antifona a nakuřování se ještě dvakrát opakuje.

Pak modlí se biskup uprostřed oltáře: „Prosím tě, Pane, Bože náš, aby Duch tvůj svatý sestoupil na tento oltář, posvětil na něm dary naše i lidu tvého a očistil milostivě srdce s něho přijímajících.“

„Všemohoucí věčný Bože, † posvěť požehnáním nebeské moci tento oltář jménu tvému zasvěcený, a ukaž všem, kdož doufají v tebe, dar své pomoci, aby svátosti nabyly zde působivosti a modlitby došly splnění. Skrze Pána našeho, Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou žije a kraluje v jednotě Ducha sv. Bůh po vsecky věky věkův. Amen.“

Mší sv., kterou slouží buď sám biskup, nebo též jiný kněz, slavnostní obřad svěcení se ukončí. Na konec však udělí vždycky biskup slavné požehnání a dává oznámiti odpustky jednoho roku pro den svěcení chrámu a pak odpustky 40 dní pro výroční den.

